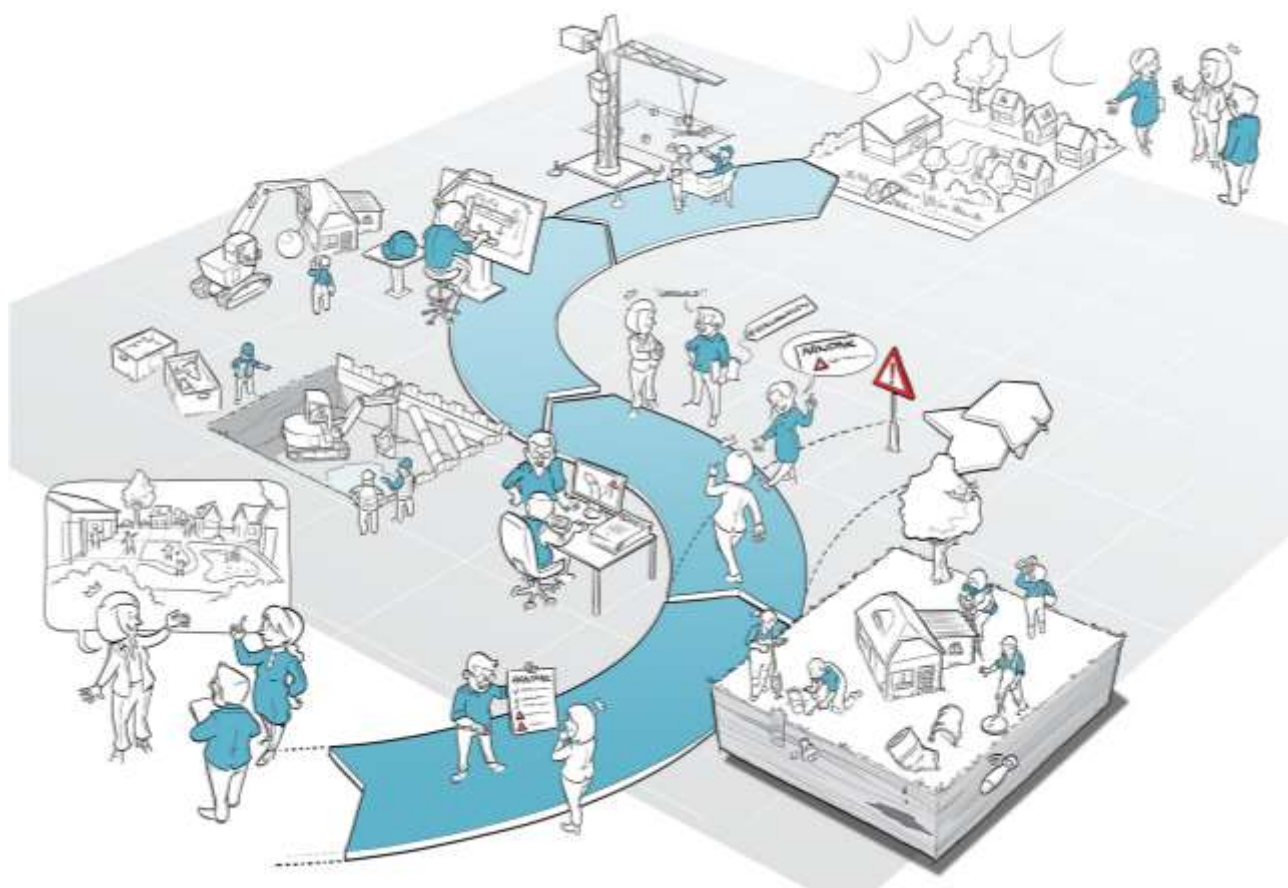

Ecologische voortoets, Didamseweg 2, Doesburg
Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

Rapport Ecologische voortoets
Didamseweg 2, Doesburg

Datum : 14 mei 2020
Locatie : Didamseweg 2, Doesburg
Kenmerk : R&O20032565/REI/rap1

Contactpersoon : Dhr. J.C. Langeweg MSc
Email : jlangeweg@idds.nl
Telefoon : 06 - 33677339

R. Eisenga
r.eisenga@gmail.com
06 - 4182 6415

Opdrachtgever : DNS Planvorming b.v.
Dhr. R. Nijdam
Klaprozenweg 75 C
1033 NN Amsterdam

© IDDS b.v. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
2.	Wettelijke kader	6
2.1	Wettelijk kader stikstofdepositie	6
2.2	Toestemming verlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten	6
2.3	Wet natuurbescherming (Wnb)	7
3.	Bouwstenen voor ecologische toetsing	9
3.1	Algemene beschrijving bouwstenen voor ecologische toetsing	9
3.2	Bouwsteen 1:	10
3.3	Bouwsteen 2:	10
3.4	Bouwsteen 4:	10
3.5	Conclusie	11
4.	Ecologische toetsing, gebiedsanalyse	12
4.1	Beoordeling overschrijding kritische drempelwaarde	12
4.2	Beschrijving getroffen Natura 2000 gebied Rijntakken	13
4.3	Stikstofdepositie binnen de invloedssfeer van het plangebied	14
4.4	Stikstofdepositie en mate van overbelasting	14
5.	Effectbeoordeling	15
5.1	Inleiding	15
5.2	Opzet veldbezoek	15
5.3	Habitattypen binnen de invloedssfeer van tijdelijke stikstofdepositie	17
6.	Samenvatting	21
7.	Conclusie	22
	Referentielijst	23

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Ter onderbouwing van de uitvoerbaarheid van voorgenomen werkzaamheden aan het regelstation aan de Didamseweg 2 te Doesburg, te weten de sloop van het huidige regelstation en nieuwbouw is gevraagd een ecologische voortoets uit te voeren in Natura 2000 gebieden die onder de berekende stikstofdepositie te lijden hebben. Dit rapport bevat een ecologische voortoets die is uitgevoerd in opdracht van DNS Planvorming b.v. te Amsterdam. Middels deze ecologische voortoets wordt het onderdeel stikstofdepositie beoordeeld.

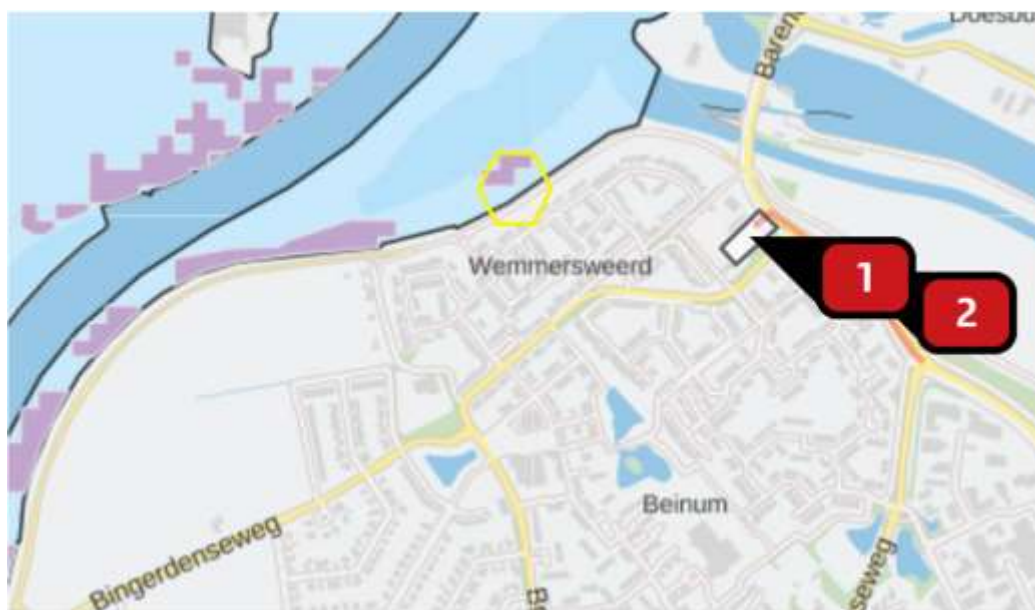

Figuur 1: Het plangebied Didamseweg 2

Geconcludeerd is dat het voornemen in de aanlegfase leidt tot stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Rijntakken. De grens van dit gebied ligt op 300 meter van het plangebied. Het natuurgebied strekt zich over een grote oppervlakte uit en valt met het deelgebied Uiterwaarden IJssel, binnen de invloedssfeer van de berekende stikstofdepositie veroorzaakt door de werkzaamheden in het plangebied. Het betreft één hexagoon met daarin één habitatype met stikstofstatus *gevoelig*. Dit is af te lezen in figuur 2 waar de donker paarse kleur de stikstofgevoeligheid weergeeft.

Omdat het hier na sloop het opnieuw bouwen van een onbemand regelstation betreft, is er louter in de aanlegfase sprake van stikstofdepositie, uit de AERIUS-calculatie komt een maximale depositie van 0,01 mol N/ha/jr. De aanlegfase duurt 14 maanden. Er is géén sprake van depositie op Natura 2000 gebieden in de gebruiksfase.

Gezien de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied ten gevolge van de ontwikkeling is een ecologische voortoets uitgevoerd om te onderzoeken of significant negatieve effecten op de beschermde habitattypen vooraf kunnen worden uitgesloten. Hierbij is rekening gehouden met de staat van instandhouding van de betrokken habitattypen. Ook zijn de bevindingen van het recent verschenen rapport: *Natura 2000 gebieden rond de Amsterdamse haven. Documentatie over gevoeligheid van natuurgebieden voor stikstofdepositie* van februari 2020 meegenomen.

Figuur 2: Projectlocatie (1) met toevoerweg (2) ten oosten van het Natura 2000 gebied Rijnakken aan weerszijde van de IJssel (zwart omlijnd lichtblauw) met daarin in paars het stikstofgevoelige habitatype. Het getroffen hexagoon is aangegeven met geel. (bron: AERIUS Calculator 2019A)

2. Wettelijke kader

2.1 Wettelijk kader stikstofdepositie

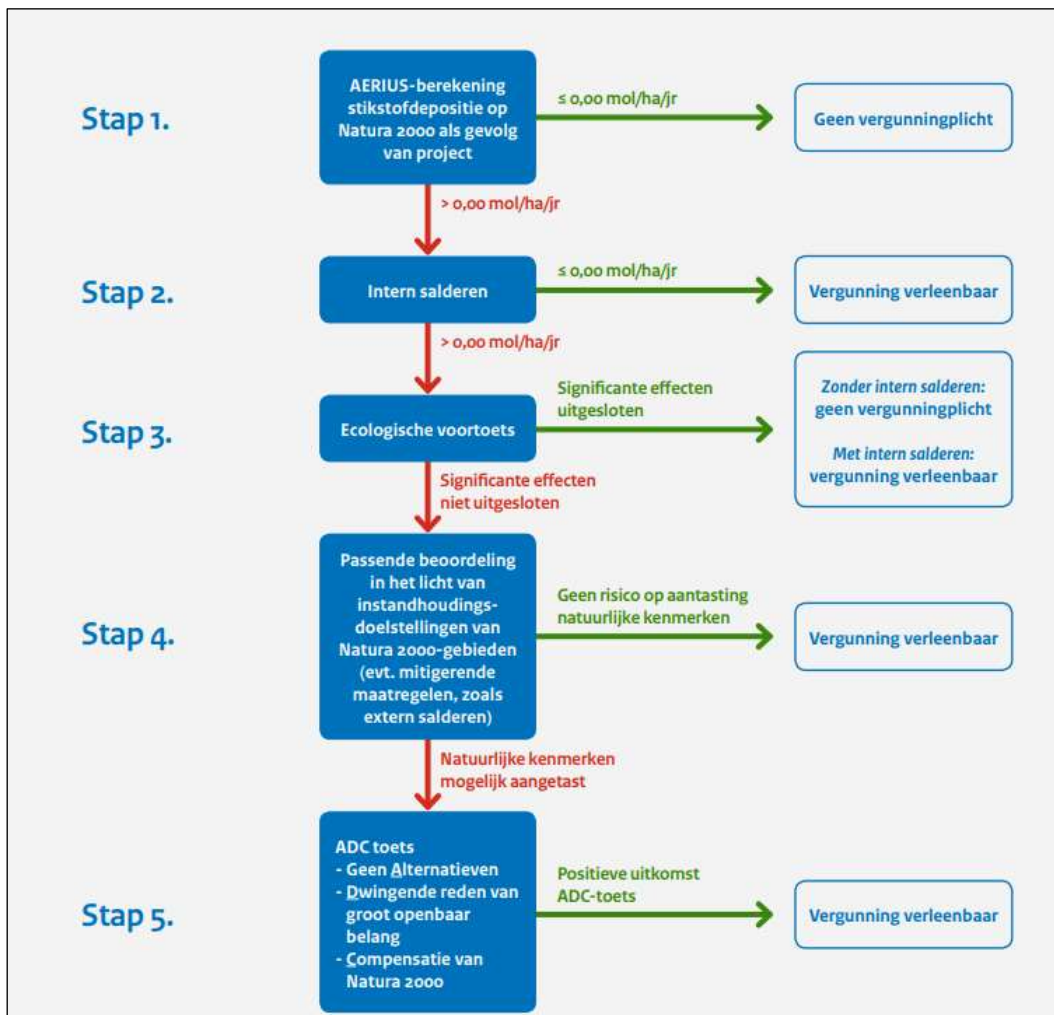
Voorheen diende op grond van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) – dat juli 2015 van kracht werd – berekend te worden of een nieuwe (bouw)activiteit leidde tot een significante toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Onder het PAS golden enkele drempel- en grenswaarden die bepaalden of een toename van stikstofdepositie significant was en zo ja, of er dan een meldingsplicht of een vergunningplicht gold. Door te rekenen met het voorgeschreven rekenprogramma AERIUS Calculator werd automatisch met die drempelwaarden rekening gehouden. In het geval van de meldingsplicht kon de planontwikkeling aanspraak kan maken op benutting van de ontwikkelingsruimte die voor een Natura 2000-gebied gold, totdat deze niet meer voorradig was.

Als gevolg van de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 mag het PAS niet meer gebruikt worden als toestemmingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een toename van stikstofdepositie op (stikstofgevoelige habitattypen in) Natura 2000-gebieden. De drempel- en grenswaarden uit het PAS zijn daarmee ook niet meer van toepassing. Hierdoor kan een project met een geringe depositietoename van 0,01 mol N/ha/jaar al vergunningplichtig zijn (artikel 2.7 en 2.8 Wnb). Oftewel, ook relatief kleinschalige projecten dienen zorgvuldig op hun stikstofdepositie getoetst te worden om aan Europese regelgeving te kunnen voldoen (en stand te houden bij de Raad van State in geval van een beroep).

Sinds de vernieuwing van AERIUS Calculator op 16 september 2019 kan correct berekend worden of er überhaupt sprake is van stikstofdepositie op relevant Natura 2000-gebied. Daarbij dient zowel de bouw/aanlegfase als de gebruiksfase doorgerekend te worden.

2.2 Toestemming verlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten

Met behulp van onderstaande stappenplan kan vastgesteld worden of een ontwikkeling vergunningplichtig is onder de Wet natuurbescherming en welke instrumenten ingezet kunnen worden om in aanmerking te komen voor een natuurvergunning.

Figuur 3: Beslisboom voor toestemmingverlening bij nieuwe activiteiten

2.3 Wet natuurbescherming (Wnb)

Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats op grond van de Wet natuurbescherming. Onder Natura 2000-gebieden vallen gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De kern van de bescherming van de Natura 2000-gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd.

De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in de (ontwerp-)aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de aangewezen habitattypen, habitatrictlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten in het gebied of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is, of dat het behoud er van op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd.

Projecten of handelingen die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en bijbehorende instandhoudingsdoelen zijn conform artikel 2.7 van de Wnb in beginsel niet toegestaan. Een voortoets in de oriëntatiefase kan uitsluitel geven of het plan geen negatieve

effecten heeft (geen vervolg) of dat er een verslechteringstoets of passende beoordeling vereist is (stap 4 uit de boven beschreven beslisboom).

De afweging hierbij is of het extra effect van een dergelijk project, in de vorm van een bepaalde toename van stikstofdepositie, leidt tot een aantasting die op zichzelf significante betekenis heeft. Deze beoordeling dient in beginsel los te staan van de bestaande situatie (lees bestaande depositie) in het gebied, en alleen betrekking te hebben op de vraag of het extra effect van het project een significante betekenis heeft. Dit moet uiteraard wel gezien worden in het licht van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de gebieden, waarvoor de provincie verantwoordelijk is via het treffen van instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen.

Wanneer een project leidt tot een toename van de depositie van stikstof in Natura 2000-gebied (tot een niveau waarbij de totale depositie de KDW overschrijdt), kan op grond van de definitie van de KDW niet op voorhand uitgesloten worden dat de kwaliteit van natuurlijke habitats verslechtert. Volgens art. 2.7, lid 2, Wnb is in dat geval een vergunning nodig en zal een passende beoordeling gemaakt moeten worden. Wanneer de vergunning betrekking heeft op een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied (art. 2.7, lid 3, Wnb), mag een vergunning alleen worden verleend als uit de PB blijkt dat het zeker is dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast (art. 2.8 lid 3, Wnb).

Op grond van deze systematiek kan ten aanzien van een project dat stikstofdepositie veroorzaakt een onderscheid gemaakt worden tussen de vragen of (1) het project de kwaliteit van habitats kan verslechteren en of (2) zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

Deze ecologische voortoets is uitgevoerd met dit onderscheid. Een verhoging van de depositie van stikstof als gevolg van een project wordt beschouwd als een ontwikkeling die de kwaliteit van habitats kan verslechteren, maar op zichzelf niet als een ontwikkeling waarbij het zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied ook worden aangetast. Deze aantasting treedt op wanneer er als gevolg van de toevoeging van stikstof aan het gebied door dat project (en eventueel in cumulatie met andere projecten) een zodanige verslechtering van de kwaliteit van habitats op kan treden, dat de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor dat habitattype niet kan worden gewaarborgd.

Wanneer een toename van de depositie in Natura 2000-gebieden niet kan worden voorkomen, moet in een vervolgstap, een zogenaamde ecologische toets, worden beoordeeld of deze verhoging ook daadwerkelijk leidt tot significante verslechtering van de natuurlijke kenmerken van de habitats. Daarbij gaat het alleen om de vraag of de additionele effecten van de depositie van het project (eventueel in cumulatie) tot een significante verslechtering leiden, en niet om het significante effect van de totale depositie die in het gebied plaatsvindt. Wel moet dit effect gezien worden tegen de achtergrond van de huidige ecologische situatie in het gebied.

3. Bouwstenen voor ecologische toetsing

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van het rapport *‘Handreiking kleine en tijdelijke deposities. Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten’* (Kleijberg, 2019) beoordeeld of de voorgenomen werkzaamheden in Doesburg hieraan voldoen.

3.1 Algemene beschrijving bouwstenen voor ecologische toetsing

In het rapport *‘Natura 2000 gebieden rond de Amsterdamse haven (2020)’*, worden twee redeneerlijnen omschreven die een conclusie van een ecologische toetsing kunnen onderbouwen.

1. Een **generieke redeneerlijn**, waarbij op basis van algemene beschrijvingen over de invloed van stikstof in daarvoor gevoelige habitattypen wordt aangetoond dat de depositietoename niet kan leiden tot meetbare veranderingen in de kwaliteit. Een generieke redeneerlijn kan alleen worden toegepast voor tijdelijke depositieverhogingen van een niet al te grote omvang (maximaal 1 mol/ha) of voor zeer kleine permanente depositieverhogingen (bijvoorbeeld maximaal 0,05 mol/ha/jaar).
2. Een **gebiedspecifieke redeneerlijn**, waarbij op grond van inzicht in de verschillende kenmerken van de habitattypen zoals die zich voordoen in de specifieke Natura 2000-gebieden, onderzocht wordt of en in welke mate de berekende depositietoename kan leiden tot verslechtering van de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden, mede gelet op de bestaande staat van instandhouding en instandhoudingsdoelen die van toepassing zijn in het gebied.

Voor dit rapport wordt in eerste instantie de generieke redeneerlijn gevolgd omdat het ontwikkelplan Didamseweg 2 voldoet aan de daaraan gestelde voorwaarden. Het betreft een tijdelijke (14 maanden) depositieverhoging en de omvang van maximaal 0,01 mol/N/ha/jaar blijft ruim binnen de marge (1%) van maximaal 1 mol/N/ha/jaar.

Kleijberg (2019) onderscheidt verder een aantal bouwstenen specifiek ontwikkeld voor projecten met een tijdelijk karakter binnen de generieke redeneerlijn.

- Bouwsteen 1: kleine en tijdelijke deposities leiden nooit tot directe schade aan planten;
- Bouwsteen 2: niet alle stikstof komt altijd ter beschikking aan de vegetatie;
- Bouwsteen 3: kleine en tijdelijke deposities leiden niet tot meetbare veranderingen in groeisnelheid en vegetatiesamenstelling;
- Bouwsteen 4: kleine en tijdelijke deposities vormen een verwaarloosbare bijdrage aan de totale depositie;
- Bouwsteen 5: kleine en tijdelijke deposities zijn verwaarloosbaar ten opzichte van bestaande aanvoer en afvoer van stikstof uit ecosystemen;
- Bouwsteen 6: effecten van kleine en tijdelijke deposities kunnen worden uitgesloten op grond van ecologische systeemanalyse.

Voor het plangebied Didamseweg 2 gelden onder meer de bouwstenen 1, 2 en 4.

De essentie van deze bouwstenen wordt hieronder samengevat. Voor een meer uitgebreide behandeling, wordt verwezen naar de handreiking.

3.2 **Bouwsteen 1:**

Kleine en tijdelijke deposities leiden nooit tot directe schade aan planten

Hoge concentraties van gasvormige stikstofverbindingen en hoge concentraties van ammonium (NH_4^+) in de bodem, kunnen directe toxische effecten veroorzaken op planten. Dit betekent dat deze hoge concentraties een directe schadelijke werking uitoefenen op de (cel)fysiologie van planten. De huidige concentraties van NH_3 , NO_x en SO_2 zijn in Nederland zo laag dat directe toxische schade aan planten (bijna) niet meer voorkomt. Dit effectmechanisme speelt daarom in Nederland t.a.v. atmosferische depositie van stikstof geen rol. Hieruit volgt ook de conclusie dat kleine toenames van depositie van stikstof nooit kunnen leiden tot meetbare directe schade aan planten (Kleijberg 2019).

Aangezien het plangebied een maximale tijdelijke stikstofdepositie kent van maximaal 0,01 mol/ha/jaar, blijft het ver binnen de grens die hier gesteld wordt van maximaal 1,0 mol/ha/jaar voor tijdelijke projecten (1%). Significante schade aan planten en daarmee aan het habitattypen is niet meetbaar. De zeer geringe hoeveelheid stikstofdepositie staat de ontwikkelingen niet in de weg.

3.3 **Bouwsteen 2:**

Niet alle stikstof komt altijd ter beschikking aan de vegetatie

Kort samengevat kan worden gesteld dat van stikstofdepositie niet alles door planten wordt opgenomen. Een deel zal worden uitgespoeld omdat het zich niet kan binden. Uitspoeling is afhankelijk van het soort bodem, waarbij in zandgronden de meeste stikstof uitspoelt, en in veengrond het minste. In volgorde van meeste naar minste uitspoeling is het zand, klei en veen. Daarbij geldt voor kleigronden dat hoe droger de ondergrond, hoe hoger de concentratie uitspoeling/geen opname is. Bij droogte verhard de bodem en hierdoor verdwijnt een deel van de depositie uit het systeem voordat het opgenomen wordt door planten.

Het habitattypen dat binnen de invloed van het plangebied ligt voor wat betreft stikstofdepositie bevindt zich in de uiterwaarde van de IJssel en bestaat helemaal uit kleigrond. Hierdoor zal hier een deel van de stikstof uitspoelen. Dit gegeven en de geringe hoeveelheid stikstofdepositie maakt dat de extra tijdelijke stikstofdepositie de ontwikkelingen niet in de weg staat.

3.4 **Bouwsteen 4:**

Kleine en tijdelijke deposities vormen een verwaarloosbare bijdrage aan de totale depositie

Om een beeld te geven van de omvang van een mogelijk effect van kleine en eventueel tijdelijke depositietoenames kunnen deze worden gerelateerd aan de totale depositie in een gebied, de gevoeligheid van de habitattypen en leefgebieden en de nauwkeurigheid waarmee effecten kunnen worden vastgesteld.

De uitwerking hieronder vormt geen bewijslast voor het niet optreden van aantasting van natuurlijke kenmerken, maar geeft wel ondersteuning voor een eventuele conclusie dat de kleine en tijdelijke depositie ecologisch gezien niet of in beperkte mate relevant is.

Voor het habitatype binnen de invloedssfeer van de ontwikkelplannen geldt een KDW van 1.429 mol/ha/jr. (figuur 4). De achtergronddepositie op dit hexagoon, dat ligt aan de rand van een woonwijk, is 2.724 mol/ha/jaar. Dit is reeds een forse overschrijding met bijna het dubbele van de KDW van het habitatype. De maximale tijdelijke bijdrage aan de depositie op het ontwikkelplan met 0,01 mol/ha/jaar ten opzichte van de achtergronddepositie van 2.724 mol/ha/jr. is nauwelijks uit te rekenen en daarmee niet worden aangetoond dat de tijdelijke depositie eventuele significante negatieve effecten aan het beschermde habitatype veroorzaakt.

3.5 Conclusie

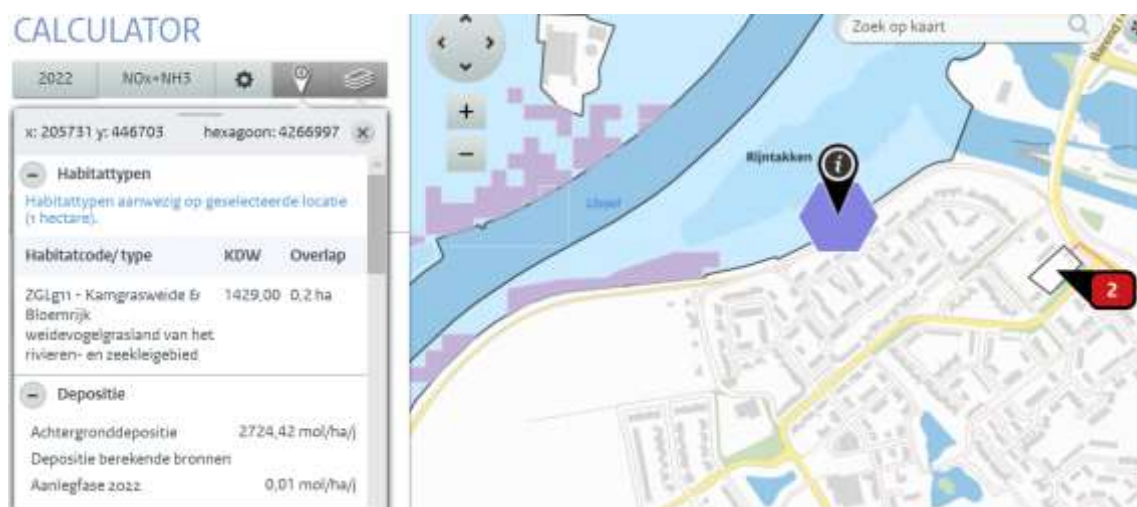
Uit de analyse van bovenstaande bouwstenen blijkt dat door de 0,01 mol/N/ha/jaar depositie veroorzaakt door de tijdelijke werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkeling Didamseweg 2, significante negatieve effecten op beschermde habitatypes kunnen worden uitgesloten.

4. Ecologische toetsing, gebiedsanalyse

Voor de volledigheid van dit rapport wordt de conclusie uit hoofdstuk 3 verder onderbouwd door middels bouwsteen 6, een gebiedsanalyse, deze conclusie meer kracht bij te zetten.

4.1 Beoordeling overschrijding kritische drempelwaarde

Uit AERIUS calculator komt naar voren dat er één habitattype met de status gevoelig binnen de invloedsfeer van het plangebied gebied ligt.

Figuur 4: In paars het hexagoon met daarbinnen de 0,2ha habitattype ZGLg11 (plangebied bij 2)

Het habitattype dat binnen de stikstofdepositie valt van het plangebied heeft een KDW van 1.429 mol/ha/jr. Het betreft 0,2ha van het habitattype ZGLg11 Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied. Waarvan de huidige achtergronddepositie reeds hoger is dan de KDW (samengevat in figuur 5).

Habitattype ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	KDW (mol N/ha/jr)	Stikstof- depositie aanlegfase Hoogste bijdrage	(Bijna) overbelasting op hexagonen door achtergrond- depositie	Achtergronddepositie (molN/ha/jr)	Totale oppervlakte binnen de invloedsfeer	Totale opp habitattype in Rijntakken
	1.429	0,01	Ja	2.724	0,2ha	2.292ha

Zeergevoelig: <1400 mol N/ha/jr (paars)

Gevoelig: 1400 - <2400 mol N/ha/jr (oranje)

Minder/niet gevoelig: ≥ 2400 mol N/ha/jr (groen)

Figuur 5: KDW, depositie ten gevolge van de ontwikkelplannen en achtergronddepositie op het habitattype

4.2 Beschrijving getroffen Natura 2000 gebied Rijntakken

Uiterwaarden van de IJssel (bron: Beheerplan Natura 2000 Rijntakken, 2018)

De IJssel is een zijtak van de Rijn die loopt van Arnhem tot aan het Ketelmeer. Het landschap is ontstaan in een periode dat de rivier een veel groter deel van de waterafvoer verzorgde en de monding nog een echte delta was. De IJssel neemt in perioden van hoge afvoer nu 1/9 deel van de Rijnaflow voor haar rekening. In perioden met lage afvoer wordt het water op peil gehouden door de stuw bij Driel in de Neder-Rijn. Gedurende het winterhalfjaar kunnen grote delen van de uiterwaarden geïnundeerd raken. De overstromingsduur en -frequentie variëren sterk van jaar tot jaar. De IJssel is, nog sterker dan de overige Rijntakken, "aan banden" gelegd door de fixatie van de oevers door stortsteen. De mogelijkheden voor het aanwenden van de rivierdynamiek als motor voor gewenste landschapsvormende processen zijn daardoor beperkter dan in de Gelderse Poort en Uiterwaarden Waal.

Het gebied Uiterwaarden IJssel omvat de oevers van de IJssel, de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden. Er zijn grote verschillen in het buitendijkse gebied. Verschillen in hoogteligging, afwisseling tussen smalle en brede delen en tussen dichte kleinschalige en grote open delen. Plaatselijk treedt grondwater uit en monden beken uit in het IJsseldal. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen. Tussen Arnhem en Dieren en bij Hattem snijdt de rivier de stuwwal van de Veluwe aan. Tot aan Olst zijn in het verleden brede meanders (kronkelwaarden) gevormd. In het middendeel stroomt de rivier tussen relatief smalle, hoog gelegen uiterwaarden. Bij Zalk, in het benedendeel, krijgt de rivier een breder bed dat bij Kampen overgaat in een kleine delta. Dit jonge gebied is gevormd na de Romeinse tijd en voor de afsluiting van het IJsselmeer. Bij Windesheim, ten zuiden van Zwolle, maakt een klein binnendijks gebied met kleiputten en zachthoutoobos onderdeel uit van het aangewezen gebied.

De uiterwaarden van de IJssel hebben grote botanische waarde. In de bovenloop van de IJssel komen in de Velperwaarden en Vaalwaard waardevolle bloemrijke graslanden voor. In de Havikerwaard, Brummensche Waarden, Duursche waarden en bij Zalk vindt men waardevol rivierbos (essen-iepenbos en hardhoutoobos). Ten noorden en zuiden van Zutphen zijn Cortenoever, Rammelwaard en Ravenswaard door het aanwezige reliëf belangrijk voor de habitattypen stroomdalgrasland en glanshaverhooiland. Ten noorden van Zwolle vormt de Vreugderijkerwaard een van de mooiste stukken stroomdalgrasland van de Rijntakken. In de benedenloop van de IJssel bevinden zich vossenstaarthooilanden met kievitsbloemen. In de benedenloop komen ook grote 'onderwater bossen' met rivierfonteinkruid voor in het zomerbed en daarop aangetakte geulen en watergangen. Verspreid in het gebied komt zachthoutoobos voor met een wat grotere kern in de Duursche waarden. In extensief beheerde graslanden broedt de kwartelkoning. In het gebied zijn kolonies van aalscholver en zwarte stern aanwezig. En tot slot maken in de winterperiode grote aantallen eenden en steltlopers en in mindere mate grote en kleine zwanen, gebruik van het gebied om er te foerageren en te rusten.

Figuur 6: ligging plangebied (gele stip) ten opzichte van het te onderzoeken Natura 2000 gebied Rijntakken (paars), met daarin in rood het onderzoekgebied.
Bron: <https://geocontent.rvo.nl/Natura2000/Gebiedskaart>

4.3 Stikstofdepositie binnen de invloedssfeer van het plangebied

Zoals reeds in de inleiding is genoemd is de aanleiding van deze ecologische voortoets de tijdelijke stikstofdepositie tijdens de aanlegfase op het deelgebied Uiterwaarden van de IJssel van Natura 2000 gebied Rijntakken.

In figuur 4 en 5 wordt duidelijk dat van het habitattype ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied de al aanwezige achtergronddepositie reeds de KDW overschrijdt.

4.4 Stikstofdepositie en mate van overbelasting

De AERIUS Calculator geeft voor het moment van beoordelen (mei 2020) onderstaande achtergrond depositie voor stikstof aan (fig. 7), wat ook reeds in figuur 4 is getoond.

Figuur 7: huidige achtergronddepositie stikstof (bron: AERIUS-calculator)

Figuur B: Voorspelde mate van stikstofbelastingbelasting door achtergronddepositie Rijntakken
Bron: www.bij12.nl , PAS bureau Juli 2018

Door het PAS bureau is in 2019 (Bron: Beheerplan-Natura-2000-Rijntakken-2019) onderzoek gedaan naar de stikstofdepositie. Hierbij is een voorspelling gedaan voor mate van overbelasting in het jaar 2020.

In figuur 8 is opnieuw zichtbaar dat Rijntakken voor het habitatype ZGLg11 een achtergronddepositie kent die een stikstofprobleem veroorzaakt. 16% van het totale oppervlakte van dit habitatype kent in 2020 een overbelasting, tot welk deel het onderzochte hexagoon behoort. Van het totale oppervlak van dit habitatype binnen Rijntakken van 2.292ha maakt het onderzochte gebied met 0,2ha een minimaal deel uit.

5. Effectbeoordeling

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 5 wordt van het Natura 2000 gebied Rijntakken het habitatype dat binnen de invloedsfeer ligt van de ontwikkelingen, omschreven. Het onderzoek naar het habitatype wordt afgesloten met de observaties en bevindingen van het veldbezoek aan het Natura 2000 gebied.

5.2 Opzet veldbezoek

Het veldbezoek is uitgevoerd volgens de Methodiek Veldbezoek van Bij12.

Veldbezoek : Rijntakken 9 mei 2020, in de ochtend
 Door: R. Eisenga (ecoloog)
 Weersomstandigheden: temperatuur 18°, wind zuid kracht 2 Bft. zonnig

Tijdens het veldbezoek is het gebied lopend bezocht. Het habitatype is onderzocht en op de huidige staat beoordeeld.

Omschrijving onderzoeksgebied n.a.v. het veldbezoek.

Het onderzochte gebied ligt net buiten de oude stad van Doesburg. Het ligt tussen het Broekhuizerwater (een rivierarm en onderdeel van de Oude IJssel) en een nieuwbouwwijk achter de dijk.

Figuur 8: Links de nieuwbouwwijk en rechts achter de bomenrij het Broekhuizerwater. Het onderzoeksgebied ligt daartussen.

Het fiets en wandelpad op de dijk wordt veel gebruik gemaakt. Ook worden er veel honden uitgelaten.

Figuur 10: Hetzelfde stuk maar dan vanuit een andere hoek met op de achtergrond Doesburg

5.3 Habitattype binnen de invloedssfeer van tijdelijke stikstofdepositie

ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied

Instandhoudingsdoelstelling

Het habitattype wordt in het beheerplan niet genoemd. Dit geldt voor geen van de ZGL habitattypen. Er geen overlap met Europese habitattypen maar voor Kamgrasweide op klei komen de Stroomdalgraslanden en Glanshaverhooilanden het dichtst in de buurt, deze vallen onder de habitattypen H6120 en H6510A. Voor de volledigheid is gekeken naar deze beide habitattypen in het beheerplan. De beheermaatregelen voor extra hooien en nabeweiden en zijn behaald of worden behaald. Voor beide habitattypen staat toename/versterking van oppervlakte en kwaliteit in de doelstelling.

Instandhoudingsdoelen zijn behaald, of worden (met behulp van uitgevoerde en/of geplande maatregelen) behaald aan het einde van de eerste beheerplanperiode (2021).

Omschrijving habitattype

Het habitattype wordt weinig specifiek omschreven in de literatuur. Over Glanshaverhooiland wordt het volgende geschreven door Bij12: het bevat hooilanden met (zeer) bloemrijke vegetaties van het glanshaververbond. Het komt voor op van matig vochtige tot periodiek overstroomde uiterwaarden, op zeeleigonden en op löss of krijtafzettingen. Dominantie van glanshaver komt vaak voor, maar soms zijn andere hoge grassen, bijvoorbeeld, goudhaver, zachte haver of grote vossestaart dominant. Grote vossestaart graslanden, vaak met echte koekoeksbloem of veldgerst, vormen overgangen naar vochtig hooiland en komen ondermeer voor in afgestuwde riviertrajecten. Graslanden van een goede kwaliteit kennen een grote kruidenrijkdom. Ten opzichte van andere graslanden zijn opvallend

veel schermbloemigen te vinden. Ook de inwendige structuur van deze graslanden is rijk, de hoge grassen vormen een open scherm de kruiden komen minder hoog en vormen soms zelfs twee onderlagen. De graslanden kunnen structuurrijk zijn met overgangen naar zoomvegetaties (o.a. Marjoleinverbond) of ruigten.

Glanshaverhooiland komt vaak voor in gradiëntrijke gebieden. In reliëfrijke uiterwaarden staat op de hogere delen droog schraalland en komen in de lagere delen vochtig hooiland of overstromingsgrasland voor. In het verleden was het areaal Glanshaverhooiland groter dan tegenwoordig. Door intensiever agrarisch gebruik is veel verloren gegaan. Goede vormen van het beheertype zijn in Nederland zeldzaam geworden.

Glanshaverhooiland is op Europees niveau van waarde. Het is van nationaal belang voor diverse soorten zoals: beemdkroon, beemdooievaarsbek, bochtige klaver, brede ereprijs, graslathyrus, grote centaurie, veldsalie, kluwenklokje, paarse, oosterse en gele morgenster, weidegeelster, ruige leeuwetand, grote en kleine bevernel, ruige weegbree, ruige leeuwetand, rapunzelklokje, klavervreter, geelgors, putter, grauwe gors, kneu, paapje, patrijs, en dwergmuis en veldspitsmuis. Glanshaverhooiland is van zeer groot belang als leefgebied voor kwartelkoning. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden.

Bevindingen veldbezoek 9 mei 2020

De eerste indruk van het habitatype is goed. Hoge grassen met als dominante soort de Grote vossenstaart domineren de strook tussen de dijk en het Broekhuizerwater. Ook komt het schermbloemige fluitekruid nog boven de grassen uit. Een nadere beschouwing laat zien dat tussen de hoge grassen wel wat andere kruidplanten voorkomen maar dat de dichtheid van de grassen weinig ruimte laat voor een hoog aantal lager groeiende kruidplanten. Ook is de strook van 0,2ha die het habitatype groot zou moeten zijn volgens de Aeriusberekening, niet te onderscheiden van de omgeving.

Figuur 11: Grote vossenstaart (*Alopecurus pratensis*)

Figuur 12: Fluitekruid (detail) (*Anthriscus sylvestris*)

Figuur 13: Kleefkruid (*Galium aparine*)

Figuur 14: Witte dovenetel (*Lamium album*)

Habitatrichtlijnsoort A122 Kwartelkoning

Binnen het habitatype ZGLg11 kan de kwartelkoning broeden. Deze richtlijnsoort leeft een verborgen bestaan tussen hoge grassen en kruiden in een zeer open landschap en is erg schuw. Door de omzoming door bomen en een woonwijk met fiets/wandelpad op de dijk is dit deel van het habitatype ongeschikt voor de kwartelkoning, want niet lager een open landschap. De oorzaak voor het ongeschikt zijn van het gebied voor de kwartelkoning ligt buiten de stikstofdepositie.

Conclusie

Voor significante schade aan het habitatype door stikstofdepositie veroorzaakt door de tijdelijke depositie vanuit het plangebied lijkt geen sprake. De dichtheid van de grassen zou een verband kunnen houden met de reeds forse overschrijding van de KDW door de achtergronddepositie. Indicatie soorten voor een teveel aan stikstof zoals braam en brandnetel worden echter niet aangetroffen. De minimale tijdelijke stikstofdepositie van het ontwikkelplan Didamseweg 2 zal geen significante schade toebrengen aan dit habitatype.

6. Samenvatting

Van het door AERIUS onderscheiden habitatype wordt de KDW overschreden. Deze overschrijding vindt al plaats middels de huidige achtergronddepositie, de bijdrage door de voorgenomen ontwikkeling draagt hier nauwelijks aan bij.

In hoofdstuk 3 worden diverse bouwstenen uit het rapport ‘*Handreiking kleine en tijdelijke deposities. Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten*’ (Kleijberg, 2019) nader belicht, waaruit blijkt dat de bijdrage van de voorgenomen werkzaamheden zo marginaal is dat significante aantasting van beschermde habitattypen niet te meten en daarmee uit te sluiten is.

In hoofdstuk 4 en 5 wordt het veldwerk nader toegelicht. Het habitatype is bezocht en typische plantensoorten zijn aangetroffen. Door de ligging, die gevoelig is voor verstoring, zijn typische vogelsoorten in het gebied niet waargenomen. Het habitatype is in behoorlijk vitale staat aangetroffen. Verder wordt op wetenschappelijke basis verwacht dat met de (deels nog geplande) beheermaatregelen de doelstellingen uit de beheerplannen behaald zullen worden.

7. Conclusie

Het is door AERIUS berekeningen bekend dat een deel van Natura 2000 gebied Rijntakken wordt getroffen door de verwachte stikstofdepositie door de werkzaamheden in Didamseweg 2.

Het betreft slechts 0,2ha van het habitattype *ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied* met een KDW van 1.429 mol/ha/jr. De reeds aanwezige achtergronddepositie van 2.724 mol/ha/jr. overschrijdt deze KDW al fors. De verwachte bijdrage van de werkzaamheden in het plangebied is 0,01 mol/N/ha/jr.

De conclusie van deze ecologische voortoets is dat de tijdelijke stikstofdepositie door de voorgenomen werkzaamheden t.b.v. Didamseweg 2 geen significant negatieve invloed hebben op beschermde habitattypen en daarmee de uitvoering van de plannen aan de Didamseweg 2 niet in de weg staat.

Hiervoor zijn een aantal argumenten:

1. In een recent gepubliceerde rapportage wordt uiteengezet dat een extra stikstofdepositie van tijdelijke aard van 1,0 mol/ha/jaar geen significante schade aan planten in een beschermd habitattype kan veroorzaken. Voor de voorgenomen werkzaamheden is berekend dat er een verwachte maximale stikstofdepositie is van 0,01 mol/ha/jaar voor een periode van 14 maanden. Hier wordt daarnaast uiteengezet dat de tijdelijke stikstofdepositie nauwelijks een bijdrage levert aan de reeds aanwezige achtergronddepositie. Eerste argument is dat de verwachte tijdelijke stikstofdepositie geen significante verslechtering van beschermde habitattypen zal veroorzaken (zie hoofdstuk 3).
2. Deze beide argumenten worden kracht bijgezet door de gebiedsanalyse gebaseerd op een bureaustudie naar de beheerdoelstellingen en beheerplannen van het Natura 2000 gebied die middels een veldbezoek getoetst is op de huidige staat van instandhouding. De in de hoofdstukken 4 en 5 beschreven uitkomsten laten zien dat het onderzoeksgebied er behoorlijk vitaal uitziet. Voor het habitattype *ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied* zijn er geen aanwijzingen dat de beheermaatregelen de nadelige gevolgen van de algemene achtergrondstofdepositie van stikstof niet beheersen.

Referentielijst

Geraadpleegde rapporten, literatuur en websites

A: PAS-gebiedsanalyse 038 Rijntakken

Datum: 15 december 2017

KWR Watercycle Research Institute: Edu Dorland Provincie Gelderland

Auteurs: Joke Pingen, Jeroen Kusters, Jaap Ex

B: Bijlage beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)

Provincie Gelderland

Datum: december 2018

C: Herstelstrategie Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied (leefgebied 11)

Datum: 2016

Auteurs: Nijssen, M.E, H.M. Beije, J.H. Bouwman, D. Groenendijk & N.A.C. Smits

D: LEESWIJZER bij Update effectenindicator Natura 2000

Onderwerp: aanpassing storende factoren vermessing en verzuring in verband met gegevens

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Datum: mei 2014

Auteurs: Mirjam Broekmeyer, Fabrice Ottburg, Alex Schotman en Wieger Wamelink

E: Handreiking kleine en tijdelijke deposities. Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten

Datum: 2019

Auteur: Reinoud Kleijberg

F: Natura 2000 gebieden rond de Amsterdamse haven, documentatie over de gevoeligheid van natuurgebieden voor stikstofdepositie

Datum: 4 februari 2020

Auteur: Reinoud Kleijberg

G: Bij12, Methodiek Veldbezoek

Datum: 14 januari 2020

H: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Factsheet Woningbouwplannen, stikstof en Natura 2000-gebieden

Datum: 22-11-2019

I: Nationale databank flora en fauna

Website: www.telmee.nl

J: Nederlandse oecologische flora, wilde planten en hun relaties I-V

Datum: 2003

Auteurs: drs. E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra en T. Westra